

Prikazi, izvještaji, bilješke.

Hrvatska bogoslovska Akademija — svom pokojnom predsjedniku.

Na uvodnom mjestu donosimo u ovom broju prikaz o naučnom liku pokojnoga našeg predsjednika Msgr. don Frana Bu-
lića. Ne možemo prežaliti, što je njegov posljednji odlazak iz
Zagreba, koga je on toliko volio, uslijedio onako nečujno i nezapa-
ženo, kako je doista uslijedio. I ako mu je odana dolična počast u
Splitu, nije trebalo, da dostojan takav oproštaj izostane u Zagrebu.

Kad su se nakon smirenja ratnih grozota, nakon rata, koga je
pokojni don Frane uvijek nazivao »bellum taeterrimum, quod un-
quam fuit«, stali ljudi ogledati za konstruktivnim radom i pojačanim
nastojanjem tražiti da se izgradi ono, što je bilo na koji način
stradalo usljed rata, — vidimo don Frana na čelu ljudi, koji u mje-
secu studenom godine 1922. osnivaju Hrvatsku Bogoslovsku Aka-
demiju u Zagrebu.

Rasijani bogoslovski radnici po hrvatskim zemljama okupljaju
se u jedan čvrsti krug, da budu jači u obrani visokih kršćanskih
istina katoličke Crkve i života svoga naroda. U tom krugu ne
manjka don Frane. On je na čelu privremenog odbora; on osobno
predsjeda sastanku u dekanatu bogoslovske fakulteta, gdje su uz
nadbiskupa dr B a u e r a okupljeni najvideniji naši naučni trudbenici
na teološkom polju. I kad se od privremenog odbora ustanovio stal-
an odbor, don Frane mu ostaje predsjednikom. Tu je čast on aktivno
vršio do konca svoga života, uvijek se sa žala Jadranskoga mora
živo interesujući i, kao toga imena vrijedni osnivač, prateći svaki
napor i napredak HBA.

Kad nije osobno mogao stići na glavnu skupštinu, redovno je
svome zamjeniku profesoru Barcu slao na čitanje poslanicu punu
potstreka u radu za cilj, koji je HBA sebi postavila. I sâm je kao

neutrudivi naučni radnik ispunio mnogu stranicu naučnog društvenog organa »Bogoslovske Smotre«.¹

Uvijek prodahnut osjećanjem, da je naučni radnik službenik istine i pobornik njezin, visoki je pokojnik i na polju svoga naučnog djelovanja ostao bogoslov, promičući bogoslovsku znanost u pravom kršćanskom duhu. Bog je izvor istine, Božja Pravidnost naš vod i pratioc u radu. Pun duha Božjega, pun snage, što je nebo daje čovjeku, don Frane je služio Nebu i Istini! Gospod ga je uzdržao dugi niz godina u životu, da nama mladima bude svjetao primjer savjesne, neutrudive, žive i ozbiljne naučne radinosti na bogoslovskom polju.

Do posljednjega daha gotovo, bio je u poslu. I na posljednjoj odborskoj sjednici HBA, prije razlaza na praznike, iznio nam je I. potpredsjednik jedan pokojnikov elaborat priređen za štampu, u kojem on iznosi svoje misli i predloge za kritičko ispitivanje i popravlak historičkih netačnosti dijecezanskih proprija svih naših biskupija. Radovao se, kadgod je kojega mlađeg svećenika mogao savjetom pomoći ili mu poslužiti u pripremanju oko publikacije naučnog djela iz povijesti ili arheologije.

Dični naš predsjedniče! Nek Ti je od svih nas i u ime svih onih, koje si tako rado primao, savjetovao, upućivao i pomagao, najljepša hvala i ovdje javno priznanje! Nek Ti je napose od **Hrvatske Bogoslovske Akademije**, kojoj si bio i osnivač i predsjednik, hvala i priznanje, što si njezinim članovima bio najljepšim i najidealnijim likom kulturnog radnika! U Tebi je ujedno sjajan dokaz, kakav nam je i koliki faktor hrvatski kler u izgradnji kulture svoga naroda i u ovo sadašnje vrijeme! Generacije će mladog svećenstva i onda kad u spokojnom miru budu ronile duhom u prošlost pred Tvojim grobom u Tvom Tusculumu, slušati romon Tvoje riječi, koja neumorno poziva na rad, bodri na ustrajnost i oduševljava za svete spomene naše hrvatske historije i naše svete katoličke Crkve!

Želji, koja je polazila sa već samrtnih Tvojih usana, da se nadležni faktori pobrinu za Tvoje nasljednike na polju historije i ar-

¹ U Bogoslovskoj Smotri su štampane ove pokojnikove radnje:

Bulić-Bervaldi: Kronotaksa solinskih biskupa, god. III (1912), str. 3, 121, 226, 329 i god. IV (1913), str. 120, 239.

Bulić: Mučenici Solinski, god. X (1919), str. 1—26.

Bulić: Otkriće IV. starokršćanskog grobišta u Solinu, god. XI (1923), str. 10.

Bulić: Spomenici o euharistiji u starokršćanskim crkvama, god. XI (1923), str. 307.

Bulić: Monogramatički natpisi triju biskupa solinskih iz V. ili VI. vijeka, god. XV (1927), str. 32.

Prva je oštampana kao otisak iz B. S. u posebnu knjigu, pa je uz vrlo uspjele fotografske snimke kao priloge knjizi, jedan važan historijski prinos poznavanju povijesti stare crkve solinske.

heologije, nastojat će se odazvati i HBA, koliko samo bude do nje. Svima će svojim članovima uvijek pred oči stavljati i u časti svagda visoko držati historijski Tvoj lik kao uzor naučnog radnika, narodnog čovjeka i svećenika po srcu Božjem!

Msgru don Franu Buliću — vječna slava!

★

U »Listu dubrovačke biskupije« (br. 8/1934) posvetio je uspomeni pokoj. don Frana Bulića nekoliko rekada prof. Msgr. Miho Fabris, pa između ostaloga veli:

»Don Frane je bio uzor rodoljub, koji je plakao i veselio se sa svojim narodom, kojemu je želio napredak religiozni, kulturni i materijalni. On je kao član komiteta poletio u Pariz, da pri sklapanju mira Dalmacija kao integralni dio nekadašnjeg hrvatskog kraljevstva bude sačuvana od raskomadanja i to s etničkih i historičkih razloga. I u tom uspije. — U knjizi gdje je bilježio intencije sv. misâ u zadnje dane svoga života zabilježi, da je sv. misu namijenio za svoju domovinu, da u Jugoslaviji zavlada mir i ljubav...«

»Ako je grob obična smrtnika kao živi duh koji, i ako neosjetljiv prema našoj aktivnosti, može tu aktivnost stvoriti u dani čas, što da kažemo o kršćanskim mučenicima, koje je don Frane otkrio i moći njihove iznašao? On je u tim herojima vidio svoje ideale, koji su prezreli sve što je zemaljsko, prolazno i za božanski ideal žrtvovali svoju krv. On se nadahnjivao na tim grobovima i tražio da primjeni na život ideale tih kršćanskih heroja. — Odavle u don Frane, što je psihološki i shvatljivo, ona duboka, gotovo djetinjska, iskrena religioznost te je morao i on poput Barrèsa u blizini tih heroja češće uskliknuti: «J'ai soif d'éternité...«

»Otkrivajući pako nadgrobne natpise hrvatskih knezova i vladara, njihove zadužbine i njihove crkve don Frano je spoznao psihi uzvišene misli tih hrvatskih kraljeva, s njima se kao Hrvat identificirao, s njima se ponosio i slavu njihovu raznosio, i odatle onaj čisti potencirani patriotizam u njemu.

Naš je pokojnik kao čovjek dijamantnoga karaktera i katolskoga značaja bio pravi Aristarh u obrani istine te bi poput lava ustao, kad bi bila dirnuta sa strane nekih pigmeja njegova znanstvena reputacija ili historijska istina, jer se držao one Mercierove: »L'honneur au dessus de tout« ili po načelu sv. Ambrozija: »Nihil praeferendum honestati«.

Život i rad don Franov kao i život i rad Merciera potvrđuju nam one dvije velike nepogrešive istine, da je prava eksaktna znanost u harmoniji sa vjerom kao dvije zrake, koje izlaze iz jedne te iste božanske svjetlosti i da katolička vjera nije u opreci sa rodoljubljem, već ga ona oplemenjuje, sankcionira i posvećuje; jer osjećaj rodoljublja usaden je čovjeku u naravi, a istina višega reda ne može doći u opreku sa istinom nižeg reda, jer naravni i objavljeni zakon potječu od jednog istog auktora božanskog.

Ona je doduše sveopća, svesvjetska i internacionalna, a takva mora da bude Kristova vjera, jer je On došao da spase sve narode i jer je istina sveopća, na koju imaju pravo svi narodi, kako priznaje najviši filozof prošlog vijeka, konvertit Solovjev, veliki prijatelj Strossmayerov.

Sintetiziramo li sav samoprijegorni rad našega don Frane na historijskom, arheološkom i kulturnom polju, i pretpostavimo li, da je on utro put mnogim arheološkim problemima i dao mladim smjernice u tim pitanjima; da je on u pet decenija otkrio, uređio i objelodanio toliko znanstvenog blaga, možemo slobodno o njemu kazati: »Explevit tempora multa«. Redovito za takav golemi znanstveni rad drugi narodi trebaju vjekove, a on je to izvršio u pol vijeka svoga intenzivnog rada. Ako k tomu uzimemo u obzir njegov čestiti karakter, neporočan život začinjen tolikim rijetkim krepostima, ne pretjeravamo, ako i na nj primijenimo ono, što je Montecucculi začuvši za smrt Turennea kazao: »Il est mort aujourd'hui un homme qui faisait honneur a l'homme«. Don Frane naš svojim golemim znanstvenim radom i briljantnim svojim karakterom podiže sebi veliki spomenik »monumentum aere perennius.« te je mogao slobodno sa Horacom uskliknuti: »Non omnis moriar...«

† Prof dr. Ivan Angelo Ruspini.

Iz naše je sredine nestalo jednoga člana za kojim ćemo dugo tugovati. Ostavio nas je naglo i nenadano u času, kad je ljepota Božje prirode oko njega sjala sjajem punog sunca i vedrog svemira. Dana 2. oktobra 1934. umro je na Lisci planini (blizu Sevnice u Sloveniji). Rodio se u Osijeku 26. IV. 1872. Nakon svršene gimnazije polazi na teologiju u Innsbruck, ondje biva reden i svršava studije. Doktorirao je god. 1897. Dvije godine boravi kao profesor na biskupskom liceju u Đakovu, a od 1909. do 1911. predaje na tamnašnjoj bogosloviji crkveno pravo i dogmatiku. Te iste godine prelazi u Zagreb kao profesor kanonskog prava na teološkom fakultetu, postaje redovnim profesorom god. 1913. i naučava sve do smrti.

Dvadeset i četvrta je godina tekla otkako je član profesorskog zbora našeg bogoslovsčkog fakulteta. Kroz taj period svoga života i rada stekao je pokojnik sebi ime uvaženog kanoniste praktičara. Njegovo je ime na čitavom našem sveučilištu vrijedilo kao jednoga od najboljih, najvrijednijih, najozbiljnijih i najkarakternijih profesora.

U žalobnoj sjednici profesorskog zbora bogoslovsčkog fakulteta rekao je potpisani:

Gospodo kolege!

Sakupljeni u ovom našem profesorskom zboru, odajmo počast uglednom njegovom bivšem članu — dragom našem drugu, pokojnom prof. Ivanu A. Ruspiniu. Koliko je tragično i bolno